

Mi tette lehet?vé ?seink lovas harci sikereit? + videó

2023 február 23. Flag

Szöveg méret

90

Mentés

-
-
-

- [0](#)

Értékelés kiválasztása
Még nincs értékelve

Mérték

Film készült a honfoglaló magyarok fegyverzetéről és hadművészetéről!

Az elmúlt napokban több mint százezren tekintették meg a YouTube-on a Lovakon, nyergekben című kisfilmet,

amely a honfoglaló magyarok fegyverzetét és hadm?vészetét mutatja be. A tudományos szféra szerepl?i mellett a hagyomány?rz?k is részt vállaltak az alkotás létrejöttében: a kísérleti régészet módszereivel maguk készítették a fegyvereket és egyéb felszerelési tárgyakat.

Nem szólaltattunk meg történész szakért?ket, és nem alkalmaztunk stúdiófelvételeket sem. A mesél? végig a kamera mögött marad, onnan narrálja a látottakat – mondja Hajnal Ödön, a kisfilmet gyártó cég, a [Digitális Legendárium](#) ügyvezet?je. – A forgatás nagyjából fél évig tartott. A huszonnyolc perces produkció két tudományos m?hely, a Bölcsészettudományi Kutatóközpont Magyar ?störténeti Kutatócsoportja, valamint a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Régészettudományi Intézete megrendelésére készült.

Leny?göz? harci sikerek

A Lovakon, nyergekben bevezet?jében elhangzik: a IX. század végén új nép költözött keletr?l a Kárpát-medencébe – a magyarok. Mivel ez a lovas nép – hadjáratai során – az Atlanti-óceán partvidékére, az Ibériai-félszigetre és az olasz csizma sarkára is eljutott, Európa a IX–X. század fordulóján félelmetes hír? harcokként ismerte meg a képvisel?it. De mi tette lehet?vé e hadi sikereket? A filmkészít?k a régészet eredményeit felhasználó hagyomány?rz?k, valamint a történeti források segítségével megválaszolják a kérdést.

Elemr?l elemre bemutatják például egy lovasíjász hadi felszerelését, a lóháton vívott harcra kifejlesztett reflexíjjal kezdve. Ez nemcsak a honfoglaló magyarság legbonyolultabb, legösszetettebb eszköze volt, de kézm?vesiparának csúcsteljesítménye is. A jobb hatásfok kedvéért fából, szaruból és a szarvas hátsó lábszárából kinyert inakból készült, a nyílveasz?kbe fúrt fémhegyek különböz? formájúak voltak, attól függ?en, hogy használója milyen célpontra kívánt l?ni.

– Biztos, hogy e vessz?k célszerszámok voltak, de hogy a különböz? hegyeket pontosan milyen cél ellen fejlesztették ki, pillanatnyilag nem tudjuk – mondja Sudár Balázs történész, a film szövegkönyvének megfogalmazója. – Egy íjász 150-200 méterr?l is képes volt célba juttatni egy-egy vessz?t.

Az íjat tartalmazó tegez a lövész bal csíp?jén függött, hiszen bal kezével markolta meg és emelte célra a fegyvert. Jobb kézzel a vessz?ket kezelte, ezért a nyíltegez – benne mintegy tucatnyi, hegygel felfelé behelyezett vessz?vel – a jobb oldalán kapott helyet. Az így felszerelkezett harcos a lóháton el?re, hátra és bal kéz felé könnyedén tudott l?ni, ám a jobb keze felé es? lövés el?nytelen volt számára: ehhez túlságosan ki kellett volna fordulnia, csavarodnia a nyeregben.

– Ha az ellenfél jobb kézre esett, akkor a lovasoknak úgy kellett mozogniuk, hogy ez az el?nytelen pozíció megváltozzon – mondja Sudár Balázs.

Korabeli magyar jellegzetesség

A közelharcba ?seink lándzsát, fokost és szablyát vagy kardot használtak. Az egyszer?bb kellékeket – például a fokosfejeket, lándzsahegyeket – a maguk eszközeivel, mozgó kovácsm?helyekben is el tudták készíteni. Felt?n? ugyanakkor, hogy ritkán helyeztek lándzsákat a halottaik mellé a sírba – a Kárpát-medencében csupán néhány darab került el?, jellemz?en azok is északi és nyugati típusú fegyverek.

– Talán egyszer?en arról van szó, hogy a hosszú lándzsa nem fért bele egy sírgödörbe. Az is elképzelhet?, hogy ?seink nem akarták a földbe temetni a lándzsákat, inkább küls? sírjelként használták, vagyis a hantba döfték – említ néhány lehetséges magyarázatot Sudár Balázs. – Egyel?re nem ismerjük annyira a honfoglalás kori halotti kultuszt, hogy határozott választ adjunk a kérdésre.

Ami a honfoglaló [magyarok](#) által használt szablyát illeti: enyhén ívelt pengéje egyik oldalát teljes hosszában kiélezték, a másikon 15-20 centiméter hosszú, úgynevezett fokélet alakították ki. ?seink nyugati típusú – egyenes, kétél? – kardokat is használtak, ám hogy mennyire a maguk képére formálták ?ket, azt a korban magyar jellegzetességnek számító megoldás mutatja: id?nként ívelt szablyamarkolatot illesztettek az egyenes pengére.

– Feltehet?leg utólag alakították át nyugatról származó fegyvereket. Így a szablya el?nyei nem vesztek el, s nem

kellett alapvetően változtatni a harcmódon – mondja Sudár Balázs.

A védőfelszerelés – láncing, sisak – kialakításához már komolyabb mőhelykapacitás kellett, amely a Kárpát-medencében nem feltétlenül állt rendelkezésre, ezért darabjait valószínűleg nem helyben állították elő: vélhetően kereskedés során jutottak hozzá, vagy ajándékként, zsákmányként. Ezt támasztja alá, hogy a honfoglalás korából mindössze egyetlen sisakot ismerünk. Ez Pécsen került elő egy sírból, és erős keleti hatást mutat: négy darabból szegelték össze, és a viselője nyakát és vállait védő láncfátylat is lehetett csatlakoztatni hozzá.

Több ezer kalapácsütés

Ha a filmben látható fegyverek és eszközök hitelesnek tűnnek, az nem a véletlen műve: a régészeti leletek tanulságai alapján készültek, és a közreműködő feltucatnyi hagyományőrző egyesület tagjainak munkáját dicsérik. Egy-egy szablya díszítésének, hüvelybe helyezésének folyamatát például Aranyosi János cizellő és fegyverkovács, a Keleti Szövetség tagja ismerteti meg a nézőkkel.

– Egy-egy tárgyrekonstrukció elkészítése azzal kezdődik, hogy kutatási engedélyt kérek az eredeti darabot őrző múzeumtól – meséli. – Egy-két napig tanulmányozom a helyszínen – amelynek során lemérem és lefényképezem a tárgyat –, majd a mőhelyemben nekilátok a feladatnak. Felrajzolom a mintát jellemzően arany-, ezüst- vagy rézlemezre, aztán a megfelelő szerszámok kiválasztása után – az a jó eszköz, amelyik az eredeti darabon láthatóakhoz hasonló nyomot hagy – fel is viszem azt. Ehhez általában poncoló nevű szerszám és kis kalapács szükségeltetik, amelyekből már autentikus darabokat is készítettem magamnak. A munkafázisok között akár többször is hőkezelésnek vetem alá a lemezt, hogy kellően lágy legyen a megmunkáláshoz.

A hagyományőrző elmondása szerint egy honfoglalás kori vonalas minta létrehozása több száz, de az sem ritka, hogy több ezer kalapácsütést igényel. Egy gazdagon cizellált, méltóságjelvényként is használatos vezéri szablya díszítését így általában két-három hónap alatt fejezi be.

És hogy a filmben látható fegyverek és egyéb felszerelési tárgyak eredetijei melyik sírból kerültek elő, és az jelenleg hol található, kiderül a záró feliratok között olvasható, pontos listából. (Hogy érzékeltessük a nagyságrendet: csaknem ötven tárgy és öt ország – Magyarország mellett Ausztria, Románia, Ukrajna és Oroszország – szerepel rajta.)

Hogy szemléletessé tegyék az őseink által alkalmazott harcmódot, a készítők a 899. évi itáliai hadjárat legjelentősebb összecsapását, a brentai csatát veszik górcső alá, amelynek végén a magyarok nemcsak legyőzték, de csaknem két évtizedre adófizetőjükké is tették I. Berengár itáliai királyt.

Az egyes csapattestek mozgását lényegre törő kétdimenziós animációval jelenítik meg, s e megoldás nemcsak a film hangulatához, de a Lovasi Zoltán operatőr képei által megteremtett vizuális arculathoz, valamint Vermes András régizenei ihletésű kísérőzenéjéhez is illik.

A Lovakon, nyergekben tehát szép kiállítású, számos érdekes és fontos információt átadó ismeretterjesztő film őseinkről, amely a Discovery televíziós csatornán vagy a History Channelen is megállná a helyét. Hossza kiválóan alkalmassá teszi arra, hogy tanórákat színesítsenek vele – ugyanis miután véget ért, a pedagógusnak csaknem húsz perce marad arra, hogy súlyozzon és nyomatékosítson, vagyis a tanítványaival elbeszélgessen a filmről.

Ugyanakkor annak sincsen akadálya, hogy az érdeklődő az iskolai oktatás alkalmaitól függetlenül ismerje meg. Ahogy Hajnal Ödön mondja:

– Úgy állítottuk össze az anyagot, hogy ha valami megragadta a befogadó figyelmét, utánanézhessen, és egyénileg ismerkedjen tovább a témával.

Borítókép: a lovasíjász felszerelésének elhelyezkedése a testen (Fotó: Digitális Legendárium)

Regényi Huba - www.magyar nemzet.hu

Ajánló
